

Overzicht Beheerpakketten Agrarisch Natuur- & Landschapsbeheer

Versie 2024

Open Grasland

Definitief vastgesteld: 21 september 2023

Dit document bevat de **concept** beheerpakketten en -vergoedingen die Collectief Noordwest Overijssel (CNWO) in wil zetten voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer vanaf 2023. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend.

Pakketvoorwaarden

Er kunnen nog pakketvoorwaarden wijzigen de komende maanden. Enerzijds omdat landelijk nog (verplichte) aanpassingen worden doorgevoerd, anderzijds op basis van voortschrijdend inzicht van CNWO zelf. Voorafgaand aan het vastleggen van de beheercontracten voor 2024 ontvangt u de definitieve voorwaarden op basis waarvan u een besluit kunt nemen over uw beheercontract.

Beheervergoedingen

De gehanteerde vergoedingen zijn de conceptvergoedingen voor 2024, met uitzondering van de landschapspakketten. Hiervan zijn landelijke nog geen actuele tarieven gemaakt. Voorafgaand aan het vastleggen van de beheercontracten voor 2024 ontvangt u de definitieve vergoedingen op basis waarvan u een besluit kunt nemen over uw beheercontract.

Vragen en opmerkingen

Heeft u verbeterpunten voor de concept pakketten? Zijn er vragen of vindt u dat sommige pakketvoorwaarden onduidelijk zijn verwoord? Wij horen dat graag! Eventuele opmerkingen kunt u delen met de gebiedscoördinatoren of mailen naar secretariaat@collectiefnoordwestoverijssel.nl.

Overzicht beheerpakketten

Inhoud

A01	Grasland met rustperiode.....	4
A01	Grasland met voorweiden en rustperiode	6
A02	Kuikenvelden	8
A03	Plasdras.....	10
A03	Zomerplasdras	13
A04	Legselbeheer op grasland	15
A05	Kruidenrijk grasland.....	17
A06	Extensief beweid grasland.....	19
A07	Ruige stalmest	21
A08	Hoog waterpeil	23
10a1	Natuurvriendelijke oever voor weidevogels	24
Z13	Vlinderstrook op (ontwikkeling) kruidenrijk grasland	25
A41	Ontwikkeling kruidenrijk grasland, verschralen	26
A41	Ontwikkeling kruidenrijk grasland, doorbreken dominantstadium	28
A42	Uitgestelde bewerkingen op bouwland	30
A45	Kievitrand.....	31

A01 Grasland met rustperiode

Beschrijving

Dit pakket biedt rust aan broedende vogels en opgroeigelegenheid aan kuikens. Een rustperiode is vooral voor weidevogels van belang, maar het beheer biedt ook schuil- en foerageergelegenheid voor insecten en kleine zoogdieren. Combineren met hoog waterpeil is een hele waardevolle optie voor grasland met rustperiode. Hoog water remt de grasgroei, waardoor de grasmat geschikt is voor weidevogelkuikens én wormen en andere bodemdieren zitten ondieper in de bodem waardoor ze beter beschikbaar zijn voor weidevogels.

Last minute beheer is mogelijk in de vorm van opwaardering van het pakket. Indien blijkt dat er nog nesten dan wel weidevogelkuikens aanwezig zijn op de einddatum van de rustperiode, wordt de maaidatum uitgesteld. Hiervoor sluit u op dat moment een pakket met een langere rustperiode af. U ontvangt daarvoor dan een hogere vergoeding.

Instapeisen

- Grasland met een rustperiode in de vorm van randen is ook mogelijk, deze randen moeten minimaal 6 meter breed zijn

Pakketvoorwaarden

1. U neemt jaarlijks een rustperiode in acht van 15 maart/1 april tot datum x (zie pakketten)
2. In de rustperiode vinden op de beheereenheid geen landbouwkundige bewerkingen en/of beweiding plaats;
3. **Voorjaarsbemesting (februari tot aan de rustperiode) is niet toegestaan. Uitzondering hierop is het bemesten met maximaal 10 ton ruige mest per hectare voorafgaand aan de rustperiode. Bemesting met drijf- en kunstmest is alleen toegestaan na de rustperiode. Bemesting met ruige mest is ook na de rustperiode mogelijk. U bemest in zijn geheel niet tijdens de rustperiode**
4. Het te voet betreden van het perceel moet zoveel mogelijk worden beperkt. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt wanneer voor maatregelen in het kader van het ANLb zelf het perceel wordt betreden, bijvoorbeeld voor het onderhoud van predatiewerende rasters, plasdraspomp en monitoring van de weidevogels.
5. Indien buiten de rustperiode weidevogelkuikens op het perceel aanwezig zijn, maait u van binnen naar buiten en worden 18 - 24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken geplaatst om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met het collectief kan een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze worden gekozen.
6. De beheereenheid wordt buiten de rustperiode minimaal 1 keer per jaar gemaaid waarbij het maaisel afgevoerd wordt;
7. Werkzaamheden zijn (buiten de rustperiode) alleen toegestaan bij daglicht
8. **Het gewas komt kort de winter uit.**
9. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A01a	Grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juni	€ 496,48
A01b	Grasland met rustperiode van 1 april tot 8 juni	€ 696,66
A01c	Grasland met rustperiode van 1 april tot 15 juni	€ 795,34
A01d	Grasland met rustperiode van 1 april tot 22 juni	€ 861,98
A01e	Grasland met rustperiode van 1 april tot 1 juli	€ 1.375,71

A01v	Grasland met rustperiode van 15 maart tot 15 mei	€ 198,92
A01w	Grasland met rustperiode van 15 maart tot 22 mei	€ 353,65
A01x	Grasland met rustperiode van 15 maart tot 1 juni	€ 525,08
A01b.13.01	Grasland met rustperiode van 15 maart tot 8 juni	€ 725,26
A01c.13.01	Grasland met rustperiode van 15 maart tot 15 juni	€ 823,94

Waarom is voorjaarsbemesting met drijf- en kunstmest niet toegestaan?

Bij bemesting met drijf- en/of kunstmest in februari of maart, voordat de rustperiode op 15 maart/1 april begint, wordt het gras aan het eind van de rustperiode te zwaar en gaat het gewas liggen. Hierdoor kunnen weidevogels en hun kuikens zich niet goed voortbewegen door het dichte pak gras. Het perceel biedt dan geen geschikte leefomgeving voor weidevogels en hun kuikens. Bemesting met ruige mest is wel toegestaan voorafgaand aan de rustperiode.

Waarom alleen bij daglicht maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

Waarom moet het gewas kort de winter uitkomen?

Gemiddeld genomen geldt de richtlijn dat hoe korter het gewas de winter uitkomt hoe later in het broedseizoen er een hoog, dicht gewas vormt. De kuikens kunnen hier beter doorheen waden dan in het geval er een zwaar gewas aanwezig is,

Wat moet ik doen als er op het aflopen van de rustperiode nog kuikens of nesten zijn?

Als er kort voor of op het moment dat de rustperiode afloopt nog nesten en/of kuikens op het perceel aanwezig zijn dan neemt u contact op met de veldcoördinator. In overleg kan de rustperiode op het perceel of een deel hiervan verlengd worden of gekeken worden of de kuikens naar andere beheerpercelen geleid kunnen worden. Dit is van groot belang om voldoende rust, dekking en voedsel voor de aanwezige vogels te behouden.

A01 Grasland met voorweiden en rustperiode

Beschrijving

Dit pakket draagt vooral bij als opgroeiegelegenheid van kuikens. Door het voorweiden wordt het gewas teruggezet zodat deze op het moment dat er veel kuikens zijn (half mei tot eind juni) minder zwaar en dicht is. Hierdoor vinden kuikens dekking en voedsel in het gewas met hergroei.

Last minute beheer is mogelijk in de vorm van opwaardering van het pakket. Indien blijkt dat er nog nesten dan wel weidevogelkuikens aanwezig zijn op de einddatum van de rustperiode, wordt de maaidatum uitgesteld. Hiervoor sluit u op dat moment een pakket met een langere rustperiode af. U ontvangt daarvoor dan een hogere vergoeding.

De combinatie met een legselbeheervergoeding is in dit pakket mogelijk. Indien blijkt dat er nesten op de percelen liggen op het moment dat u het perceel voorweidt of voor wilt weiden ontvangt u hiervoor een vergoeding vanuit het collectief mits u deze nesten uitrustert met een minimale oppervlakte van 50 m².

Beheereisen

1. U neemt jaarlijks een rustperiode in acht van datum x tot datum y (zie pakketten)
2. In de rustperiode vinden op de beheereenheid geen landbouwkundige bewerkingen en/of beweiding plaats;
3. **Bemesten in de periode tussen het beëindigen van de beweidingsperiode en de start van de rustperiode is niet toegestaan, ook niet met ruige mest. Voorjaarsbemesting is wel toegestaan voor de beweidingsperiode.**
4. De beheereenheid wordt buiten de rustperiode minimaal 1 keer per jaar gemaaid waarbij het maaisel afgevoerd wordt;
5. Het te voet betreden van het perceel in de rustperiode moet zoveel mogelijk worden beperkt. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt wanneer voor maatregelen in het kader van het ANLb zelf het perceel wordt betreden, bijvoorbeeld voor het onderhoud van rasters, plasdraspomp of monitoring van de weidevogels.
6. **Voorafgaand aan het beweiden zoekt u het perceel af op eventueel aanwezige nesten. Indien er in de beweidingsperiode nesten op het perceel aanwezig zijn worden deze uitgerasterd met een oppervlakte van minimaal 50m² met een straal van minimaal 3,5 meter breed. Hier ontvangt u een legselbeheervergoeding voor.**
7. Indien buiten de rustperiode weidevogelkuikens op het perceel aanwezig zijn, maait u van binnen naar buiten en worden 18-24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken geplaatst om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met het collectief kan een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze worden gekozen.
8. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant	Vergoeding / ha	
A01q	Grasland met voorweiden tot 1 mei, rustperiode tot 1 juni	€ 256,13
A01s	Grasland met voorweiden tot 1 mei, rustperiode tot 8 juni	€ 281,95
A01l	Grasland met voorweiden tot 1 mei, rustperiode tot 15 juni	€ 299,26
A01r	Grasland met voorweiden tot 8 mei, rustperiode tot 8 juni	€ 256,13
A01t	Grasland met voorweiden tot 8 mei, rustperiode tot 15 juni	€ 281,95
A01m	Grasland met voorweiden tot 8 mei, rustperiode tot 22 juni	€ 299,26
A01u	Grasland met voorweiden tot 15 mei, rustperiode tot 15 juni	€ 253,34

Waarom is bemesting na de beweidingsperiode niet toegestaan?

Bij bemesting na de beweidingsperiode krijgt het gras een groeispuurt. Het gras kan hierdoor in de rustperiode snel een zwaar en dicht gewas vormen. De weidevogels en hun kuikens kunnen zich hierin niet goed voortbewegen door het dichte pak gras. Het perceel biedt dan geen geschikte leefomgeving voor weidevogels en hun kuikens.

Waarom alleen bij daglicht maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

Waarom moet het gewas kort de winter uitkomen?

Gemiddeld genomen geldt de richtlijn dat hoe korter het gewas de winter uitkomt hoe later in het broedseizoen er een hoog, dicht gewas vormt. De kuikens kunnen hier beter doorheen waden dan in het geval er een zwaar gewas aanwezig is.

A02 Kuikenvelden

Beschrijving

Kuikenvelden bieden rust aan broedende weidevogels en bieden opgroeiende kuikens van weidevogels de ruimte om op te groeien, omdat een deel van het perceel waar ze zitten niet wordt gemaaid, terwijl de rest al wel wordt gemaaid. Het zijn vaak stroken of blokken in een grasland.

Kuikenvelden kunnen ook worden beheerd als vervolg op legselbeheer op grasland, dan vallen ze onder pakket 4 – Legselbeheer. Bij het pakket kuikenvelden wordt de rustperiode ad hoc bepaald om rust te creëren op plaatsen waar dit nodig is.

U kunt aan deze vorm van *last minute beheer* meedoen, ook als u op dat moment nog geen deelnemer van ons collectief bent. Indien blijkt dat er nog nesten dan wel weidevogelkuikens aanwezig zijn op de einddatum van de rustperiode, wordt de maaidatum uitgesteld. Hiervoor sluit u op dat moment een pakket met een langere rustperiode af. U ontvangt daarvoor dan een hogere vergoeding.

Instapeisen

- Kuikenvelden in de vorm van randen of stroken zijn ook mogelijk, deze moeten dan minimaal 6 meter breed zijn;
- **De minimale oppervlakte is 0,2 hectare, ook in het geval van randenbeheer.**
- De maximum oppervlakte is circa 1 hectare kuikenveld per aanwezig broedpaar;
- De ingangsdatum wordt bepaald door het moment waarop het (deel van het) perceel gemaaid of beweid zou worden.
- **In het geval van legselbeheer op het perceel met een kuikenveld wordt ook de legselbeheervergoeding uitbetaald.**

Pakketvoorwaarden

1. U neemt een rustperiode in acht van x weken in de periode van 1 mei tot 1 augustus (zie pakketten)
2. De ingangsdatum wordt bepaald door het moment waarop het (deel van het) perceel gemaaid of beweid zou worden. Voor kuikenvelden die afgesloten worden tussen 1 mei en 16 mei geldt dat bij het bepalen van de duur van het kuikenveld een startdatum van 16 mei aangehouden wordt.
3. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
4. Kuikenvelden maait u niet voor 1 juni, dus ook niet voorafgaand aan de rustperiode voor een kuikenveld. Werkzaamheden zijn (op het gehele graslandperceel) alleen toegestaan bij daglicht;
5. U maait op het gehele graslandperceel van binnen naar buiten en u plaatst 18 – 24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met het collectief is een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze mogelijk.
6. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A02a	Kuikenveld, rustperiode van 2 weken, minimaal tot 1 juni	€ 312,23
A02b	Kuikenveld, rustperiode van 3 weken, minimaal tot 8 juni	€ 490,88
A02c	Kuikenveld, rustperiode van 4 weken, minimaal tot 15 juni	€ 727,72
A02d	Kuikenveld, rustperiode van 5 weken, minimaal tot 22 juni	€ 849,23
A02e	Kuikenveld, rustperiode van 6 weken, minimaal tot 1 juli	€ 908,46

Waarom alleen bij daglicht maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

A03 Plasdras

Beschrijving

Plasdras biedt een aantrekkelijke leefgebied voor weidevogels om te rusten, te foerageren en in goede conditie te komen voor het broedseizoen of juist na het broedseizoen ter voorbereiding op de trek. Wormen en emelten komen bij een hoge grondwaterstand dichterbij het maaiveld en zijn daardoor beter bereikbaar voor weidevogels. Later in het seizoen trekt het slik verschillende insecten aan die als voedsel kunnen dienen voor de weidevogelkuikens.

Plasdras is ook mogelijk in greppels die door het verhogen van het waterpeil lokaal 'overlopen'. De aanleg van een plasdras gebeurt via maatregelen als het creëren van laagtes, het frezen van een gewasrijke top laag, het plaatsen van dammetjes of afsluiten van greppels. Het collectief stelt een plasdraspomp in bruikleen beschikbaar.

Niet het diepe water, maar juist het drassige deel van een plasdras is het meest waardevol voor weidevogels. De oppervlakte voor dit pakket is het deel dat in de gehele beheerperiode continu drassig is.

Instapeisen

- De plasdras is minimaal 0,25 hectare groot en grenst rondom aan minimaal 2 hectare rustperiode en/of percelen met extensieve beweiding.
- Minimaal 60% van het oppervlak van de plasdras bestaat uit slik en open water, **dat wil zeggen dat er geen gewas in het water staat;**

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid is jaarlijks over de gehele oppervlakte drassig in de periode van 15 februari/1 maart tot datum x (zie pakketten);
2. U houdt een rustperiode in acht gedurende de inundatieperiode. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats en wordt de plasdras niet beweid;
3. **U maait de plasdras minimaal éénmaal na afloop van het broedseizoen en 1 augustus. Het gewas wordt hierbij afgevoerd;**
4. **Het gewas komt kort de winter uit;**
5. **Het toedienen van mest, met uitzondering van ruige mest, op de beheereenheden is jaarrond niet toegestaan;**
6. **In geval van een plasdras met een start op 15 februari of 1 maart, zet u de plasdraspomp uiterlijk 15 dagen voor het startmoment in werking en zorgt u dat de plasdras afgedamt is en water vast kan houden;**
7. Indien buiten de inundatieperiode nesten van weidevogels aanwezig zijn, worden deze bij landwerkzaamheden ontzien;
8. Indien buiten de inundatieperiode weidevogelkuikens op het perceel aanwezig zijn, wordt uitsluitend van binnen naar buiten gemaaid en/of worden 18-24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken geplaatst om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met een hiertoe door het collectief aangewezen persoon kan een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze worden gekozen.
9. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A03a	Plasdras, 15 februari – 15 april	€ 1.000,83
A03b	Plasdras, 15 februari – 15 mei	€ 1.586,45
A03b.13.01	Plasdras, 15 februari – 22 mei	€ 1.847,66
A03b.13.02	Plasdras, 15 februari – 1 juni	€ 2.108,88
A03b.13.03	Plasdras, 15 februari – 8 juni	€ 2.370,09
A03c	Plasdras, 15 februari – 15 juni	€ 2.631,30
A03c.13.01	plasdras 15 februari - 22 juni	€ 2.863,30
A03c.13.02	plasdras 15 februari - 1 juli	€ 3.095,30
A03n	Plasdras, 1 maart – 1 juni	€ 1.764,91
A03n.13.01	plasdras 1 maart - 8 juni	€ 2.098,11
A03o	Plasdras, 1 maart – 15 juni	€ 2.431,30
A03o.13.01	Plasdras, 1 maart – 22 juni	€ 2.663,30
A03p	Plasdras, 1 maart – 1 juli	€ 2.895,30
Z03 maatwerk	Verlengen plasdras na 1 juli per week	€ 100

Waarom moet er een perceel met een rustperiode of extensieve beweiding in de omgeving zijn?

Plasdras-percelen hebben een grote aantrekkingskracht op weidevogels doordat ze rust en voedsel bieden. De plasdrassen zijn alleen minder geschikt als broedlocatie. Als er in de directe omgeving van plas-dras geen geschikte broedplek aanwezig is, dan vormt de plas-dras een zogenaamde 'ecologische val'.

Je spreekt van een ecologische val als dieren een leefgebied kiezen die voor hen aantrekkelijk lijkt, maar in feite ongeschikt is als leefgebied. Zo worden de weidevogels aangetrokken door de plas-dras, maar vervolgens kunnen ze in de directe omgeving geen rust vinden om de nesten succesvol uit te broeden en/of onvoldoende dekking en voedsel vinden voor het succesvol laten opgroeien van de kuikens. Dit voorkomen we door een combinatie van pakketten (kruidenrijk grasland, beweide grasland en grasland met rustperiode) in elkaars omgeving realiseren.

Hoe ziet een optimale plasdras er uit?

Een optimale plasdras sluit gedurende het gehele broedseizoen aan bij de behoeften van weidevogels. Dat begint in de late winter en vroege voorjaar (januari-april) waarin er veel water in de plasdras aanwezig dient te zijn. Dit heeft drie voordelen: het water is goed zichtbaar vanuit de lucht waardoor het weidevogels aantrekt in de vestigingsfase, het zorgt dat weidevogels de plasdras kunnen gebruiken als slaapplek (veiligheid) en de grasgroei in de plasdras wordt hierdoor onderdrukt. In de kuikenfase (mei – begin juli) is de aanwezigheid van slik(randen) erg belangrijk. Op de overgang van water naar land (=drassig) kunnen de kuikens met hun ouders voedsel vinden. Deze slikranden ontstaan als het gras een behoorlijke knauw gekregen heeft en het waterpeil licht fluctueert als gevolg van bijvoorbeeld verdamping of neerslag. Let er wel bij op dat de plasdras wel minstens drassig blijft en niet droogvalt.

Wat is drassig?

Praktisch vertaald hoeft u op een goede plasdras niet noodzakelijkerwijs laarzen aan om droge voeten te houden, maar heeft u wel per definitie natte voeten als u er op sandalen overheen loopt. Het geheel moet drassig zijn, de slikkige randjes tellen ook mee bij het oppervlak.

Waarom niet bemesten of bloten?

Bemesten of bloten van de plasdras zorgt voor een te zwaar gewas in het broedseizoen waarin de weidevogels zich moeizaam kunnen verplaatsen en minder voedsel kunnen vinden. Ook draagt dit bij aan het verruigen van de plasdras met ongewenste ruigtesoorten zoals rietgras, ridderzuring en pitrus.

Waarom moet het gewas kort de winter uitkomen?

Gemiddeld genomen geldt de richtlijn dat hoe korter het gewas de winter uitkomt hoe later in het broedseizoen er een hoog, dicht gewas vormt. Dit draagt bij aan het voorkomen dat de plasdras in de 2^e helft van het broedseizoen overgroeit wordt met vegetatie. De kuikens hebben juist behoefte aan een veel slikranden langs open water en een lichte vegetatie waar ze goed doorheen kunnen waden.

Waarom moet de plasdraspomp op 15 dagen voor de start van de inundatieperiode al aan?

Bij de start van de inundatieperiode dient de plasdras al volledig te voldoen aan de pakketvoorwaarden. Als er kort voor op pas op de start van de inundatieperiode gestart wordt met pompen is het risico groot dat de plasdras nog niet voldoet bij de start. Daar komt bij dat voor het goed functioneren van de plasdras gedurende het seizoen het belangrijk is dat de grasgroei in de plasdras vanaf het begin fors geremd/gestopt wordt, zodat zich slijkige randjes kunnen vormen waar de weidevogels met hun jongen op kunnen foerageren.

Waarom is periodiek frezen van de plasdras in sommige gevallen wenselijk?

Plasdrassen waar vanaf het begin of in de loop van het weidevogelseizoen veel gras in groeit, waardoor het water tussen het gras staat, functioneren meestal niet goed voor weidevogels. Ze vallen dan minder op en er is vaak minder slik aanwezig. Het is wenselijk om in dat geval de plasdras in de winter of in de nazomer te frezen. Hierdoor wordt het gras voor zeker een plasdrasseizoen sterk teruggezet en de gefreesde grond levert ook veel slik op. Het Collectief stelt voor het frezen een vergoeding beschikbaar:

- €300 voor een plasdras tot 0,5 ha
- €500 voor een plasdras van 0,5-1,0 ha
- €700 voor een plasdras >1,0 ha

Deze bedragen zijn exclusief BTW.

Om voor deze vergoeding in aanmerking te komen, dient u vooraf contact opgenomen te hebben met uw veldcoördinator. Nadat deze toestemming heeft gegeven, kunt u de plasdras voor minimaal driekwart van de oppervlakte frezen en vervolgens de factuur bij het Collectief indienen. Vraag naar de mogelijkheden bij uw veldcoördinator.

A03 Zomerplasdras

Beschrijving

Zomerplasdrassen bieden in de 1^e helft van de zomer een aantrekkelijke leefgebied voor (jonge) weidevogels om te foerageren en in goede conditie te komen ter voorbereiding op de trek. Wormen en emelten komen bij een hoge grondwaterstand dichters naar het maaiveld en zijn daardoor beter bereikbaar voor weidevogels. Het slik trekt verschillende insecten aan die als voedsel kunnen dienen voor de weidevogelkuikens.

Zomerplasdras is ook mogelijk in greppels die door het verhogen van het waterpeil lokaal 'overlopen'. De aanleg van een zomerplasdras gebeurt via maatregelen als het creëren van laagtes, het frezen van een gewasrijke toplaag, het plaatsen van dammetjes of afsluiten van greppels. Het Collectief stelt een plasdraspomp in bruikleen beschikbaar.

Niet het diepe water, maar juist het drassige deel van een plasdras is het meest waardevol voor weidevogels. Het oppervlakte voor dit pakket is het deel dat in de beheerperiode continu drassig is.

Instapeisen

- De plasdras is minimaal 0,2 hectare groot
- Minimaal 60% van het oppervlak van de plasdras bestaat uit slik en open water, dat wil zeggen dat er geen gewas in het water staat;

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid is jaarlijks over de gehele oppervlakte drassig gedurende de afgesproken periode (zie pakketten);
2. U houdt een rustperiode in acht gedurende de inundatieperiode. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats en wordt de plasdras niet beweide;
3. **U maait de plasdras minimaal éénmaal na afloop van het broedseizoen. Het gewas wordt hierbij afgevoerd;**
4. Indien buiten de inundatieperiode nesten van weidevogels aanwezig zijn, worden deze bij landwerkzaamheden ontzien;
5. Indien buiten de inundatieperiode weidevogelkuikens op het perceel aanwezig zijn, wordt uitsluitend van binnen naar buiten gemaaid en/of worden 18 - 24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken geplaatst om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met een hiertoe door het collectief aangewezen persoon kan een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze worden gekozen.
6. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A03i	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 3 weken	€ 789,39
A03j	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 4 weken	€ 1.052,52
A03k	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 6 weken	€ 1.578,78
A03l	Plasdras in de periode van 1 mei tot 1 augustus, tenminste 8 weken	€ 2.105,04

Waarom moet er een perceel met een rustperiode of extensieve beweiding in de omgeving zijn?

Plasdras-percelen hebben een grote aantrekkingskracht op weidevogels doordat ze rust en voedsel bieden. Broedplekken en dekkingsmogelijkheden vinden ze echter niet altijd in de plasdras. Als er in de directe omgeving van plas-dras geen geschikte broedplek en/of dekkingsmogelijkheden aanwezig is, dan vormt de plas-dras een zogenaamde 'ecologische val'.

Je spreekt van een ecologische val als dieren een leefgebied kiezen die voor hen aantrekkelijk lijkt, maar in feite ongeschikt is als leefgebied. Zo worden de weidevogels aangetrokken door de plas-dras, maar vervolgens kunnen ze in de directe omgeving geen rust vinden om de nesten succesvol uit te broeden en/of onvoldoende dekking en voedsel vinden voor het succesvol laten opgroeien van de kuikens. Dit voorkomen we door een combinatie van pakketten (kruidenrijk grasland, beweid grasland en grasland met rustperiode) in elkaars omgeving realiseren.

Wat is drassig?

Praktisch vertaald hoeft u op een goede plasdras niet noodzakelijkerwijs laarzen aan om droge voeten te houden, maar heeft u wel per definitie natte voeten als u er op sandalen overheen loopt. Het geheel moet drassig zijn, de slikkige randjes tellen ook mee bij het oppervlak.

A04 Legselbeheer op grasland

Beschrijving

Het pakket legselbeheer kan een bijdrage leveren aan het weidevogelbeheer, door het legsel en de onmiddellijke omgeving hiervan te beschermen tegen landbouwkundige werkzaamheden. Bij landbouwkundige werkzaamheden, zoals maaien en weiden worden nesten gemarkeerd (bv. met stokken), nestbeschermers of rasters geplaatst om ze te ontzien. Hierdoor wordt de kans op het uitkomen van het legsel sterk vergroot. Contact met veldmedewerkers en vrijwilligers is erg belangrijk. Zij kunnen helpen bij het in kaart brengen van de nesten. Nesten worden geregistreerd, het liefst digitaal in de boerenlandvogelmonitor. In overleg met het collectief wordt besproken of en wanneer het perceel wordt gemaaid of beweid.

Als de eieren uitkomen is het van belang dat er binnen 200 meter voedsel en dekking voor weidevogelkuikens aanwezig is, bijvoorbeeld in de vorm van kruidenrijk grasland en beweid grasland. Dit kuikenland dient dan wel bereikbaar te zijn zonder langs grote barrières als brede watergangen met steile oevers, drukke wegen, bebouwing en dichte houtopstanden te moeten.

Instapeisen

- Het pakket legselbeheer wordt op bedrijfsniveau alleen afgesloten in combinatie met minimaal 1 hectare plasdras, kruidenrijk grasland en/of grasland met rustperiode.
- Binnen 200 meter van een perceel met legselbeheer is voedsel en dekking voor de weidevogelkuikens aanwezig in de vorm van de beheerpakketten (ontwikkeling) kruidenrijk grasland, grasland met voorweiden, grasland met rustperiode, plasdras en/of extensief beweid grasland.

Pakketvoorwaarden

1. Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijvoorbeeld op een stalkaart of in de Boerenlandvogelmonitor).
2. De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen een of enkele malen afgezocht op aanwezige legfels. Alle gevonden legfels worden gemarkeerd, geregistreerd, en **gemeld** bij de veldcoördinator;
3. U beschermt de gevonden nesten en/of kuikens door ze te ontzien van alle landbouwkundige bewerkingen door:
  - a. minimaal 50m², met een straal van minimaal 3,5 meter, rond een nest niet te maaien;
  - b. minimaal 50m², met een straal van minimaal 3,5 meter, rond een nest uit te rasteren bij beweiding.
4. U meldt binnen 3 dagen na het maaien de nesten die in aanmerking komen voor een vergoeding de veldcoördinator en er wordt gewaarborgd dat de situatie controleerbaar is;
5. Uitsluitend nesten van kritische weidevogels (zoals grutto, wulp, tureluur, kemphaan, watersnip, veldleeuwerik en eenden), die bij het maaien en/of beweiden worden gespaard of nesten van genoemde vogelsoorten die voor het maaien of beweiden uitgekomen zijn, komen in aanmerking voor een vergoeding. Voor het maaien en/of beweiding gepreede nesten worden niet uitgekeerd;
6. Op percelen met nesten of kuikens wordt uitsluitend bij daglicht gemaaid. Daarnaast worden voldoende voorzorgsmaatregelen in acht genomen om aanwezige nesten of kuikens te sparen;
7. Indien weidevogelkuikens op het perceel aanwezig zijn, wordt uitsluitend van binnen naar buiten gemaaid en/of worden 18-24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken geplaatst om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met een hiertoe door het collectief aangewezen persoon kan een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze worden gekozen.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / nest
A04a	Legselbeheer op grasland Nesten van grutto, tureluur, wulp, veldleeuwerik, eenden	€125

Samenwerking met vrijwilligers

U ontvangt van CNWO kaarten met daarop uw legselbeheerpercelen. Het collectief stimuleert daarnaast de samenwerking met vrijwilligers. Als er vrijwilligers actief zijn en u willen helpen met het in beeld brengen van de aanwezige nesten, kunnen deze de gevonden nesten op de (stal)kaart zetten en/of in boerenlandvogelmonitor registreren. Vervolgens vragen we u deze ingevulde kaart (of een uitdraai vanuit de boerenlandvogelmonitor) op uw bedrijf beschikbaar te hebben, zodat u zelf voorafgaand aan het maaien kunt zien waar de nesten liggen én u dit kunt aantonen bij een eventuele controle door de NVWA of schouw door het Collectief.

Waarom alleen bij daglicht maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

A05 Kruidenrijk grasland

Beschrijving

Kruidenrijke graslanden zijn van grote waarde voor opgroeiende weidevogelkuikens, die hier voedsel (insecten) en schuilgelegenheid kunnen vinden. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, waardoor weidevogels hier hun voedsel kunnen vinden. Ook bieden ze door de latere maaidatum een veilige plek wanneer omliggend grasland wordt gemaaid. Kruidenrijke percelen hebben een aantrekkende werking op weidevogelkuikens en kunnen dan ook een belangrijk toevluchtsoord vormen als omliggend grasland wordt gemaaid.

Behalve kruidenrijkdom is ook de 'doorwaadbaarheid' belangrijk: de mate waarin kuikens zich makkelijk kunnen bewegen in het grasland. Als een perceel nog een te hoge gewasproductie heeft, ontstaat een dicht en zwaar gewas waarin de kuikens geen geschikte leefomstandigheden vinden. Op die percelen is alleen het pakket Ontwikkeling kruidenrijk grasland mogelijk.

Last minute beheer is mogelijk in de vorm van opwaardering van het pakket. Indien blijkt dat nog weidevogelkuikens aanwezig zijn op de einddatum van de rustperiode, wordt de maaidatum uitgesteld door een pakket met een langere rustperiode af te sluiten.

De kruiden komen van nature (niet ingezaaid) in grotere aantallen voor, verspreid over het hele perceel, de zode is open en divers van structuur door de vele kruiden met veel bloeistengels en weinig blad. Dit heeft ook als voordeel dat weidevogelkuikens zich goed kunnen voortbewegen in het grasland.

Instapeisen

- Ongeacht ligging in het perceel zijn in de periode van 1 april tot 1 oktober in een plot van 5 x 5 meter (25 m²) minimaal 15 soorten inheemse grassen en kruiden aanwezig;
- De 'doorwaadbaarheid' van het perceel is gedurende de duur van de rustperiode geschikt voor weidevogels.
- Op het perceel zijn geen wettelijke beperkingen ten aanzien van bemesting van kracht;

Pakketvoorwaarden

1. Er wordt een rustperiode in acht genomen van 1 april tot datum x (zie pakketten);
2. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen en/of beweiding plaats;
3. Het te voet betreden van het perceel in de rustperiode moet zoveel mogelijk worden beperkt. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt wanneer voor maatregelen in het kader van het ANLb zelf het perceel wordt betreden, bijvoorbeeld voor het onderhoud van rasters, plasdraspomp of monitoring van de weidevogels.
4. **U maait het grasland jaarlijks minimaal 1 keer en voert het maaisel af;**
5. De 1^e maaibeurt vindt jaarlijks voor 1 augustus plaats. Vaker maaien en afvoeren is toegestaan;
6. Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. van pleksgewijze bestrijding van haarden van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel;
7. **Bemesting met kunstmest en drijfmest is niet toegestaan. Bemesting met vaste mest (minimaal 5 ton en maximaal 10 ton per hectare) is alleen toegestaan na beoordeling en na goedkeuring van CNWO;**
8. Werkzaamheden zijn (na de rustperiode) alleen toegestaan bij daglicht
9. Het gewas komt kort de winter uit, door te maaien (en af te voeren) in de late herfst/winter en/of begrazing in het winterseizoen;
10. Het grasland mag niet worden gescheurd of gefreesd.
11. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A05a	Kruidenrijk grasland, rustperiode van 1 april tot 15 juni	€ 1.375,71
A05b	Kruidenrijk grasland, rustperiode van 1 april tot 22 juni	€ 1.580,11
A05c	Kruidenrijk grasland, rustperiode van 1 april tot 1 juli	€ 1.696,91
A05l	Kruidenrijk grasland, rustperiode van 1 april tot 15 juni, min 20 soorten per 25m ²	€ 1.813,71

Hoe bepaal ik de doorwaadbaarheid van mijn perceel?

Doorwaadbaarheid gaat om de mate waarin jonge weidevogelkuikens zich makkelijk kunnen bewegen in het grasland. Om bij het zoeken naar voedsel (insecten die ze op ooghoogte uit de vegetatie plukken) zo weinig mogelijk energie te verbruiken, moeten de kuikens tussen de grasstengels en kruiden door kunnen lopen. Bij een te hoge gewasproductie wordt de vegetatie gedurende de rustperiode te dicht en te zwaar. Het gras is dan vaak ook erg hoog, en gaat vervolgens legeren (plat liggen). Hierdoor kost het lopen door de vegetatie veel meer energie en is dat op een gegeven moment zelfs onmogelijk. Dan worden deze percelen juist gemeden waarbij de kuikens vervolgens ook een grotere kans lopen om gepredeerd te worden. Als het perceel een ijle vegetatie (met kruiden) heeft, die tussen 15 mei en 1 juni circa 20 centimeter hoog is, dan is de doorwaadbaarheid goed.

Waarom zo streng met vast mest, dit is toch juist goed voor weidevogels?

Sommige percelen hebben nog een relatief hoge gewasproductie, waardoor het gewas gaat liggen en niet meer geschikt is voor kuikens. Vaste mest is absoluut bevorderlijk voor het bodemleven, alleen weegt het effect op de vegetatie soms zwaarder.

Op echt verschaalde percelen, waar een hoge kruidenrijkdom en ijle vegetatie aanwezig is, is eens in de drie jaar een mestgift mogelijk van 5 – 10 ton vaste mest per hectare ná de rustperiode. CNWO beoordeelt deze mogelijkheid in het veld, samen met u.

Waarom alleen bij daglicht maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

Advies: laat bij een maaibeurt ca. 10% staan

Door bij een maaibeurt het meest kruidenrijke deel ongemaaid te laten, is gunstig voor zaadzetting van bloeiende kruiden en voor insecten. Een volgende maaibeurt neemt u dit stuk dan weer mee en laat u bijvoorbeeld een ander deel staan. Met deze maatregel draagt u bij aan de kruidenrijkdom van uw perceel.

A06 Extensief beweid grasland

Beschrijving

Extensief beweid grasland dient vooral als foeragegebied voor volwassen weidevogels en hun kuikens. Extensief weiden zorgt ervoor dat de vegetatie gevarieerder, minder open en minder egaal zijn dan de percelen die gemaaid worden. Dit beheerpakket is daardoor een mooie toevoeging in een beheermozaïek voor weidevogels.

Een intensieve beweiding geeft een te grote kans op vertrapping van nesten en het gras wordt snel kort gegeten. Door te weiden met minder vee, ontstaat er structuurrijk grasland met ruimte voor schuilmogelijkheden. De mestflatten van het vee trekken insecten aan die als voedsel dienen voor volwassen vogels en de wat oudere kuikens. Dit pakket past bij een grasproductie van ca 7 ton ds/ha/jaar.

Pakketvoorwaarden

1. Beweiding is verplicht vanaf datum x tot datum y met een veebezetting van minimaal a en maximaal b GVE per hectare (zie pakketten). U voldoet deze gehele periode aan de minimale en maximale veebezetting;
2. In de periode van beweiding (zie pakketten) is het gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
3. In de periode van beweiding (zie pakketten) zijn overige bewerkingen niet toegestaan. Denk daarbij aan maaien, rollen, slepen, scheuren, frezen, (her)inzaaien, doorzaaien en bemesten;
4. Werkzaamheden zijn (na de beweidingperiode) alleen toegestaan bij daglicht;
5. Als buiten de beweidingperiode weidevogelkuikens op het perceel aanwezig zijn, maait u van binnen naar buiten en plaatst u 18 – 24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met het collectief is een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze mogelijk;
6. De beheereenheid wordt buiten de rustperiode minimaal 1 keer per jaar gemaaid waarbij het maaisel afgevoerd wordt.
7. Voorafgaand aan het beweiden zoekt u het perceel af op eventueel aanwezige nesten. Indien er in de beweidingperiode nesten op het perceel aanwezig zijn worden deze uitgerasterd met een oppervlakte van minimaal 50m² met een straal van minimaal 3,5 meter breed.
8. U meldt binnen 3 dagen na het maaien de nesten die in aanmerking komen voor een vergoeding de veldcoördinator en er wordt gewaarborgd dat de situatie controleerbaar is;
9. Uitsluitend nesten van kritische weidevogels (zoals grutto, wulp, tureluur, kemphaan, watersnip, veldleeuwerik en eenden), die bij het beweiden worden gespaard, komen in aanmerking voor een vergoeding.
10. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant			Vergoeding / ha
A06a	Extensief beweid grasland, 1 mei tot 15 juni,	1 – 1,5 GVE/ha	€ 633,93
A06c	Extensief beweid grasland, 1 mei tot 15 juni,	2 – 3 GVE/ha	€ 633,93
A06d	Extensief beweid grasland, 1 mei tot 1 juli,	1 – 1,5 GVE/ha	€ 819,85
A06c.13.01	Extensief beweid grasland, 1 mei tot 1 juli,	2 – 3 GVE/ha	€ 819,85
A06e	Extensief beweid grasland, 15 mei tot 1 juli,	1 – 1,5 GVE/ha	€ 633,93
Z06e.13.01	Extensief beweid grasland, 15 mei tot 1 juli,	2 – 3 GVE/ha	€ 633,93
Z06f	Extensief beweid grasland, 1 mei tot 15 juni,	2 – 4 GVE/ha	€ 432,59

Toelichting GVE (Grootvee-eenheid)

• Stieren, koeien en andere runderen ouder dan 2 jaar	1,00 GVE
• Paardachtigen ouder dan 6 maanden	1,00 GVE
• Paardachtigen jonger dan 6 maanden	0,40 GVE
• Runderen vanaf 6 maanden maar niet ouder dan 2 jaar	0,60 GVE
• Runderen jonger dan 6 maanden	0,40 GVE
• Schapen, lammeren en geiten	0,15 GVE

Let op: lammeren tellen ook als 0,15 GVE mee in de berekening!

Waarom zijn er verschillende varianten van het aantal GVE per hectare?

De gewenste veedichtheid op een perceel is afhankelijk van het gewas bij de start van de beweidingsperiode en de groeisnelheid van het gewas gedurende het seizoen. Weidevogelkuikens zijn gebaat bij een goed doorwaardbaar en structuurrijk gewas. Doorwaardbaar wil zeggen dat ook de kuikens er goed doorheen kunnen lopen, dus liever een wat ijler dan zwaarder en dichter gewas. Op een perceel met een opbrengend vermogen van 10 ton ds/ha/jaar is het wenselijk om meer dieren per hectare in te scharen dan een perceel van 6 ton ds/ha/jaar. Overigens geldt ook voor de ingeschaarde dieren dat een zwaar gewas bij aanvang niet wenselijk is. Hierdoor bestaat de kans dat een groter deel van het gewas vertrapt wordt.

Advies: Pas geen voorjaarsbemesting met drijf- en/of kunstmest toe.

Een mestgift voor de beweidingsperiode, vergroot de kans op een zwaarder gewas in de beweidingsperiode. Doel is juist om dan een 'doorwaardbaar' en structuurrijk gewas te hebben en te behouden voor weidevogels en hun kuikens. Daarnaast bestaat het risico dat het gewas doorschiet, sneller platslaat of vervilt dat voor zowel de weidevogels als voor de kwaliteit van het gewas niet gewenst is. Een bemesting met ruige mest voor de beweidingsperiode is wel wenselijk.

A07 Ruige stalmest

Beschrijving

Het uitrijden van ruige mest is gunstig in een totaalaanpak voor weidevogelbeheer. Het bevordert een rijk bodemleven waarop oudervogels kunnen foerageren.

Met het toedienen van ruige mest worden ook voedingsstoffen aan de bodem toegevoegd waardoor de grasgroei gestimuleerd wordt. Daarom wordt dit pakket niet afgesloten op percelen waar het gewas nog niet de gewenste structuur bereikt heeft.

Instapeisen

- Dit pakket is alleen mogelijk in combinatie met:
  - Grasland met rustperiode (pakket 1 varianten rustperiode);
  - Grasland met voorweiden (pakket 1 varianten met voorweiden);
  - Kruidenrijk grasland (pakket 5) en na goedkeuring van CNWO;
  - Extensief beweid grasland (pakket 6)

Pakketvoorwaarden

1. U rijdt op de beheereenheid ten minste 5 en maximaal 10 ton ruige stalmest per hectare uit;
2. Het betreft vaste stalmest (een combinatie van dierlijke mest en stro/hooi). Voerresten, bagger en/of sloopmaaisel vallen hier niet onder.
3. In het geval van een rustperiode op een beheerperceel wordt de mest uitgereden vanaf:
  - a. 1 december tot 15 maart;
  - b. de dag volgend op de einddatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket tot de toegestane einddatum volgens de mestwetgeving (31 augustus op zand en 15 september op klei- en veengrond) uitgereden.
4. **Het moment van het uitrijden van ruige mest varieert per beheerpakket:**

Beheerpakket combinatie met ruige mest	Moment van uitrijden ruige mest
A01 grasland met rustperiode	Voor of na de rustperiode
A01 grasland met voorweiden	Voor of na de rustperiode
A05 kruidenrijk grasland *	Voor of na de rustperiode
A06 extensief beweid grasland	Voor of na de beweidingsperiode

* *Lét op: uitrijden op kruidenrijk grasland is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het Collectief!*

5. U doet binnen 7 dagen na het uitrijden van de ruige stalmest **melding** daarvan bij CNWO, dit doet u via het formulier op de website, waarmee u aangeeft:
  - a. Het nummer van de beheereenheid
  - b. De oppervlakte waarop ruige mest is uitgereden
  - c. De datum waarop ruige mest is uitgereden
6. Niet tijdig ingediende meldingen komen niet in aanmerking voor een vergoeding.
7. U mag per beheerjaar meerdere meldingen doen, u ontvangt per jaar maximaal één keer de vergoeding voor de oppervlakte van de beheereenheid.

Pakketten

Pakketvariant	Vergoeding / ha
A07a Ruige mest	€ 67,15

Wat verstaan jullie onder ruige stalmest?

De vaste fractie van drijfmest en/of stalmest vermengd met strodeeltjes. Voerresten en sloopmateriaal valt hier dus niet onder.

A08 Hoog waterpeil

Doel

Door het slootpeil tijdelijk op te zetten, ontstaat een plek waar het bodemleven goed beschikbaar is voor weidevogels. Wormen en emelten komen bij een hogere grondwaterstand dichterbij het maaiveld. Ook vertraagt de grasgroei vlak langs de sloot en wordt de structuur van de grasmat wat opener: weidevogels kunnen zich beter door zo'n gewas bewegen. Een hoog waterpeil werkt extra goed als het gelegen is naast kruidenrijk grasland, waar de weidevogels kunnen schuilen en de jonge vogels voedsel kunnen vinden.

Dit pakket is geschikt voor de combinatie met andere weidevogelpakketten zoals grasland met rustperiode, kruidenrijk grasland, legselbeheer, etc.

Instapeisen

- Dit pakket is alleen mogelijk met een vergunning van het waterschap.
- De oppervlakte van de beheereenheid wordt als volgt bepaald: lengte van de watergang x 25 meter landinwaarts, aan weerszijden van de watergang.

Pakketvoorwaarden

1. Het waterpeil in de sloot ligt van datum X tot 15 juni, Y centimeter hoger dan het slootpeil volgens de vergunning (zie pakketten);
2. Het oppervlakte peil naast de beheereenheid bereikt ná de verhoging een peil t.o.v. het (gemiddelde) maaiveld van:
  - 25 centimeter of minder op veen- en zandgrond
  - 40 centimeter of minder op kleigrond

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A08a	Hoog waterpeil, 15 februari tot 15 juni, min. 20 cm hoger	€ 114,42
A08b	Hoog waterpeil, 15 februari tot 15 juni, min. 30 cm hoger	€ 171,63
A08c	Hoog waterpeil, 15 februari tot 15 juni, min. 40 cm hoger	€ 228,83
A08d	Hoog waterpeil, 15 maart tot 15 juni, min. 20 cm hoger	€ 85,81
A08e	Hoog waterpeil, 15 maart tot 15 juni, min. 30 cm hoger	€ 128,72
A08f	Hoog waterpeil, 15 maart tot 15 juni, min. 40 cm hoger	€ 171,63

10a1 Natuurvriendelijke oever voor weidevogels

Doel

Een natuurvriendelijke oever is een door de mens aangebrachte aaneengesloten oever langs een watergang, in de vorm van een plas-drasberm of een flauw talud. Een natuurvriendelijke oever heeft een belangrijke functie als leefgebied voor diverse vissoorten: in de watervegetatie vinden zij schuil- en paaiplaatsen.

Ook bij weidevogelbeheer zijn natuurvriendelijke oevers van belang. Weidevogelkuikens kunnen goed zwemmen, maar hebben een flauwe oever nodig om weer uit het water te komen. Ook bieden de oevers een beschutte plek met voedsel voor de weidevogels. Tegelijkertijd is het terugdringen van ruijg van belang om verstoring voor weidevogels tegen te gaan en schuilmogelijkheden voor predatoren te beperken.

Instapeisen

- De oever heeft een talud van minimaal 1:3 en/of vormt de overgang van land naar water
- Het element ligt buiten de AAN-landbouw, het is een landschapselement

Pakketvoorwaarden

1. U schoont en/of maait de beheereenheid minimaal éénmaal per jaar en maximaal tweemaal per jaar;
2. U voert het maaisel en/of de bagger af;
3. U mag alleen werkzaamheden verrichten in de periode tussen 15 juni en 15 oktober;
4. U doet binnen 7 dagen na onderhoud melding daarvan bij CNWO via de website.
5. Het is niet toegestaan gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in en binnen 2 meter van het element te gebruiken;
6. Beweiding is niet toegestaan op de beheereenheid;
7. Wanneer een natuurvriendelijke oever in een weidevogelgebied ligt, stelt het Collectief in samenspraak met de deelnemer een beheerplan op, waarin staat wanneer welk beheer op welke locatie wordt uitgevoerd. Hiermee voorkomen we dat de oever teveel verruigt en daarmee het leefgebied van weidevogels negatief beïnvloedt.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
L10a	Natuurvriendelijke oever	€4735,61

Waarom is voor deze onderhoudsperiode gekozen?

Door te maaien en/of te schonen in september en oktober hebben vissen en amfibieën het minst hinder van de werkzaamheden. De winter is een kwetsbare periode om het onderhoud uit te voeren voor vissen, maar ook voor insecten. Daarom is onderhoud in deze periode niet toegestaan. Voor het tegengaan van verruiging en vooral om aan te sluiten op de landbouwpraktijk (draagkracht van aanpalende percelen) is in sommige gevallen onderhoud vanaf 15 juni nodig.

Z13 Vlinderstrook op (ontwikkeling) kruidenrijk grasland

Doel

Kruidenrijke graslanden zijn niet alleen belangrijk vanwege hun dekking en voedsel voor weidevogels, ze zijn ook voor insecten van belang. Insecten, waaronder verschillende dag- en nachtvlinders, hebben een (meestal) jaarlijkse levenscyclus van ei tot volwassen 'imago'.

Het moment waarop een soort een specifieke 'ontwikkelingsfase' doormaakt verschilt sterk van soort tot soort. De ene soort legt in het voorjaar eitjes in het gras, waarna in de vroege zomer de larven groeien en zich in de zomer verpopt en het volwassen (imago) aan het eind van de zomer vliegt en als volwassen beest overwinterd. Een andere soort komt pas in de zomer uit zijn pop, legt in de zomer eitjes, waarvan de larven in de herfst uitkomen en de soort als larve overwinterd en in de vroege zomer pas verpopt.

De vlinderstrook biedt het hele jaar door leefgebied voor al deze insecten. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron voor volwassen insecten, dezelfde planten kunnen ook als voedsel dienen voor de larven. Daarnaast zorgt het jaarrond aanbod voor langer gras voor voldoende dekking voor veel soorten. De overgangen van ongemaaid naar gemaaid grasland zorgen voor microklimaat waar veel insecten van profiteren.

Instapeisen

- De vlinderstrook heeft een minimale oppervlakte van 0,1 hectare met een minimale breedte van 2 meter;
- De vlinderstrook beslaat minimaal 10% tot maximaal 20% van het onderliggende perceel;
- Het pakket moet cumuleren met de beheerpakketten vallende onder A05a en A41;
- De rest van het onderliggende perceel wordt minimaal 2 keer per jaar gemaaid;
- Minimaal 50% van de vlinderstrook ligt het grootste deel van de dag in de zon;

Pakketvoorwaarden

1. U verdeelt de vlinderstrook in twee gelijke delen (elk deel is 50% van de oppervlakte van de vlinderstrook). U maait elk deel van de vlinderstrook één maal per jaar, waarbij u het ene deel met de 1e snede van het onderliggende perceel meemaait en het andere deel van de vlinderstrook met de laatste snede meemaait. In eventuele tussenliggende sneden maait u de gehele vlinderstrook niet;
2. Het gemaaide gewas voert u binnen een week na het maaien af;
3. Bloten en klepelen is niet toegestaan;
4. De ligging van de vlinderstrook kan jaarlijks rouleren. Roulatie vindt alleen plaats bij de 1^e snede;
5. Gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan;
6. Beweiding is gedurende het hele jaar niet toegestaan. In geval van beweiding op het onderliggende beheerperceel wordt de vlinderstrook uitgerasterd;
7. Bemesting is niet toegestaan;
8. Het opbrengen van bagger is niet toegestaan;
9. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid;
10. Werkzaamheden zijn alleen toegestaan bij daglicht.

Pakketten

Pakketvariant	Vergoeding / ha
Z13d.13.03 Vlinderstrook op (ontwikkeling) kruidenrijk grasland	€ 700

A41   Ontwikkeling kruidenrijk grasland, verschrallen

Doel

Kruidenrijke graslandpercelen en -randen zijn erg belangrijk voor onder meer weidevogels. Bloeiende kruiden trekken insecten aan, waardoor vogels hier hun voedsel kunnen vinden. Ook bieden ze door de latere maaidatum een veilige plek wanneer omliggend grasland wordt gemaaid. Behalve kruidenrijkdom is ook de 'doorwaadbaarheid' belangrijk: de mate waarin kuikens zich makkelijk kunnen bewegen in het grasland.

Het pakket Ontwikkeling kruidenrijk grasland is bedoeld voor percelen en randen waar de kruidenrijkdom nog onvoldoende is, of de gewasproductie nog dusdanig hoog is dat het gras te dicht is voor de weidevogels. Dit kunnen in de praktijk (delen van) percelen zijn waarop net met extensief graslandbeheer wordt gestart, maar ook percelen die al langer onder beheer liggen en een extra inspanning vragen om ze geschikt te maken voor weidevogels. Het beheer start met rust en nesten registreren. Gevonden nesten en kuikens beschermt u door die delen niet te maaien. Het overige deel kunt u dan eind april / begin mei maaien, zodat het verschrallingsbeheer start.

Instapeisen

- Ontwikkeling kruidenrijk grasland in de vorm van randen is ook mogelijk, deze randen dienen minimaal 6 meter breed zijn.
- Op het perceel zijn geen wettelijke beperkingen ten aanzien van bemesting van kracht;

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen afgezocht op aanwezige legsels. Alle gevonden nesten worden gemarkeerd en geregistreerd (bijvoorbeeld stalkaart bij de deelnemer of via database Boerenlandmonitor);
2. **U neemt een rustperiode in acht van 1 april tot 27 april;**
3. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
4. U beschermt gevonden nesten en/of kuikens door ze te ontzien van alle landbouwkundige bewerkingen door de rustperiode te verlengen tot het moment dat de veldcoördinator het perceel vrij geeft. Op deze delen van het perceel zet CNWO het beheerpakket A41a om naar één van de varianten A41a, A41b of A41d;
5. U maait het perceel minimaal drie keer per jaar, waarbij u het maaisel afvoert;
6. De eerste maaibeurt is zo vroeg mogelijk na de rustperiode, de laatste maaibeurt is in september / oktober zodat het gewas kort de winter in gaat;
7. Als er een kruidenrijk deel aanwezig is, dan laat u hier per maaibeurt minimaal 10% van staan. Per maaibeurt mag deze plek rouleren;
8. Beweiding is mogelijk vanaf 1 augustus;
9. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Pleksgewijs inzaaien is (na overleg, advies en akkoord van CNWO) toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
10. Gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
11. **Bemesting is niet toegestaan;**
12. Werkzaamheden zijn (buiten de rustperiode) alleen toegestaan bij daglicht;
13. U maait op het gehele graslandperceel (buiten de rustperiode) van binnen naar buiten en u plaatst 18 – 24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken om aanwezige

kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met een hiertoe door het Collectief aangewezen persoon is een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze mogelijk.

14. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
41a	Verschralen voedselrijk grasland, rustperiode tot 27 april	€ 547,08
A41a.13.01	Verschralen voedselrijk grasland, rustperiode tot 8 mei	€ 695,00
A41a.13.02	Verschralen voedselrijk grasland, rustperiode tot 15 mei	€ 835,00
A41b	Verschralen voedselrijk grasland, rustperiode tot 22 mei	€ 967,21
A41b.13.01	Verschralen voedselrijk grasland, rustperiode tot 1 juni	€ 1.110,00
A41b.13.02	Verschralen voedselrijk grasland, rustperiode tot 8 juni	€ 1.245,00
A41d	Verschralen voedselrijk grasland, rustperiode tot 15 juni	€ 1.375,71

Waarom moet ik bij een maaibeurt minimaal 10% laten staan?

Door bij een maaibeurt het meest kruidenrijke deel ongemaaid te laten, is dit gunstig voor zaadsetting van bloeiende kruiden en voor insecten. Een volgende maaibeurt neemt u dit stuk dan weer mee en laat u bijvoorbeeld een ander deel staan. Met deze maatregel draagt u bij aan de kruidenrijkdom van uw perceel.

Waarom moet ik vaak maaien en afvoeren?

Het doel is om door verschraling en maaien op het juiste moment sneller een doorwaadbare vegetatie te krijgen. Tijdig en meerdere malen maaien versnelt dit. U kunt na de 1^e maaibeurt ook beweiding inzetten, maar wees er van bewust dat dit het ontwikkelingstraject vertraagd. Dit heeft daarom niet de voorkeur.

Waarom alleen bij daglicht maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

A41 Ontwikkeling kruidenrijk grasland, doorbreken dominantstadium

Doel

Kruidenrijke graslandpercelen en randen vormen een voedselbron voor dieren: de aanwezige nectar in de kruiden trekt insecten aan die op hun beurt voedsel vormen voor diverse boerenlandvogels.

Het pakket Ontwikkeling kruidenrijk grasland is bedoeld voor percelen en randen waar de kruidenrijkdom nog onvoldoende is. Dit kunnen in de praktijk percelen zijn waarop net met beheer wordt gestart, maar ook percelen die al langer onder beheer liggen nu gedomineerd worden door grassoorten als witbol en grote vossenstaart. Dit pakket beoogt dit dominantstadium te doorbreken, door te maaien wanneer deze overheersende grassoorten op hun kwetsbaarst zijn: bij volledige stengelstrekking, net voor de bloei.

Instapeisen

- Ontwikkeling kruidenrijk grasland in de vorm van randen is ook mogelijk, deze randen dienen minimaal 6 meter breed te zijn;
- Het perceel zit in een dominant stadium van witbol, grote vossenstaart, rietgras of zachte dravik.
- Op het perceel zijn geen wettelijke beperkingen ten aanzien van bemesting van kracht;

Pakketvoorwaarden

1. De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen afgezocht op aanwezige legsels. Alle gevonden nesten worden gemarkeerd en geregistreerd (bijvoorbeeld stalkaart bij de deelnemer of via database Boerenlandvogelmonitor)
2. **U neemt een rustperiode in acht van 1 april tot 22 mei;**
3. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen of beweiding plaats;
4. U beschermt gevonden nesten en/of kuikens door ze te ontzien van alle landbouwkundige bewerkingen door de rustperiode te verlengen tot het moment dat de veldcoördinator het perceel vrij geeft. Op deze delen van het perceel zet CNWO het beheerpakket 41b om naar één van de varianten 41b of 41d;
5. U maait het perceel minimaal drie keer per jaar, waarbij u het maaisel afvoert. De laatste 2 maaibeurten kunnen ook vervangen worden door beweiding;
6. De eerste maaibeurt is zo vroeg mogelijk na de rustperiode, de laatste maaibeurt is in september / oktober zodat het gewas kort de winter in gaat;
7. Als er een kruidenrijk deel aanwezig is, dan laat u hier per maaibeurt minimaal 10% van staan. Per maaibeurt mag deze plek rouleren;
8. Beweiding is mogelijk na de 1^e maaibeurt;
9. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid. Pleksgewijs inzaaien is (na overleg, advies en akkoord van CNWO) toegestaan om de kruidenrijkdom te vergroten;
10. Gebruik van chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel op maximaal 10% van de beheereenheid;
11. **Bemesting is niet toegestaan;**
12. Werkzaamheden zijn (buiten de rustperiode) alleen toegestaan bij daglicht;
13. U maait op het gehele graslandperceel (buiten de rustperiode) van binnen naar buiten en u plaatst 18 – 24 uur voorafgaand aan het maaien stokken met plastic zakken om aanwezige kuikens te verjagen naar een ander perceel. In overleg met een hiertoe door het collectief aangewezen persoon is een alternatieve kuikenvriendelijke werkwijze mogelijk.
14. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A41b	Doorbreken dominantstadium, rustperiode tot 22 mei	€ 967,21
A41b.13.01	Doorbreken dominantstadium, rustperiode tot 1 juni	€ 1.110,00
A41b.13.02	Doorbreken dominantstadium, rustperiode tot 8 juni	€ 1.245,00
A41d	Doorbreken dominantstadium, rustperiode tot 15 juni	€ 1.375,71

Waarom moet ik bij een maaibeurt minimaal 10% laten staan?

Door bij een maaibeurt het meest kruidenrijke deel ongemaaid te laten, is dit gunstig voor zaadzetting van bloeiende kruiden en voor insecten. Een volgende maaibeurt neemt u dit stuk dan weer mee en laat u bijvoorbeeld een ander deel staan. Met deze maatregel draagt u bij aan de kruidenrijkdom van uw perceel.

Waarom moet ik vaak maaien en afvoeren?

Het doel is om door verschraling en maaien op het juiste moment sneller een doorwaadbare vegetatie te krijgen. Tijdig en meerdere malen maaien versnelt dit. U kunt na de 1^e maaibeurt ook beweiding inzetten, maar wees er van bewust dat dit het ontwikkelingstraject vertraagd. Dit heeft daarom niet de voorkeur.

Waarom alleen bij daglicht maaien?

Als u in het donker maait, hebben de kuikens onvoldoende gelegenheid een veilige plek te zoeken.

Waarom van binnen naar buiten maaien?

Als u op het midden van uw perceel met maaien start en vervolgens naar de buitenkant maait, hebben kuikens de gelegenheid naar naastgelegen percelen te vluchten en raken ze niet opgesloten in een steeds kleiner wordend stuk grasland.

A42 Uitgestelde bewerkingen op bouwland

Beschrijving

Kieviten broeden steeds meer op bouwland (met name maispercelen). Actieve nestbescherming kan de nestoverleving sterk verhogen. De jongen hebben echter grote moeite om te overleven in regulier beheerd bouwland. Het uitstellen van de bewerkingen op bouwland tot minimaal 1 mei biedt zowel bescherming voor de legsels als voor de kuikens om de kritieke 1^e weken door te komen. De ontwikkeling van spontane vegetatie op het braakliggende bouwland biedt dekking voor de kuikens en trekt insecten aan.

Instapeisen

- Op het betreffende of aangrenzend perceel zijn minimaal 3 legsels van kieviten en/of scholeksters aangetroffen of op basis van ervaringen in voorgaande jaren kunnen deze worden verwacht.
- Indien binnen 200 meter geen geschikt kuikenland aanwezig is voor de kieviten voor de periode na de rustperiode, wordt op het perceel een braakstrook gerealiseerd over de volle lengte van het perceel met een breedte van minimaal 6 meter (wordt apart vergoed).

Pakketvoorwaarden

1. Er wordt een rustperiode in acht genomen van 15 maart tot datum x (zie pakketten)
2. In de rustperiode vinden op de oppervlakte geen bewerkingen plaats.
3. Als eerder dan 15 maart legsels worden aangetroffen dan geldt de rustperiode vanaf het moment dat er legsels zijn geconstateerd en gemeld bij het Collectief.
4. In de rustperiode worden geen werkzaamheden uitgevoerd zoals ploegen, zaaien, frezen, schoffelen en eggen.
5. Indien binnen 200 meter geen geschikt kuikenland aanwezig is voor de kieviten voor de periode na 15 mei, wordt op het perceel een braakstrook gerealiseerd over de volle lengte van het perceel met een breedte van minimaal 6 meter (wordt apart vergoed).
6. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, puin e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
Z42e	Legselbeheer op bouwland, rustperiode 15 maart – 1 mei	€150
Z42f	Legselbeheer op bouwland, rustperiode 15 maart – 8 mei	€275
A42b	Legselbeheer op bouwland, rustperiode 15 maart – 15 mei	€400
A42c	Legselbeheer op bouwland, rustperiode 15 maart – 22 mei	€525
A42d	Legselbeheer op bouwland, rustperiode 15 maart – 1 juni	€650

A45 Kievitrans

Doel

Braakstroken (kievitrans) zijn heel effectief voor kieviten, vooral in combinatie met het pakket A42 Uitgestelde bewerkingen op bouwland. Kieviten broeden steeds meer op bouwland (met name maispercelen). Actieve nestbescherming vergroot de kans dat de legsels uitkomen. De kuikens hebben echter grote moeite om te overleven op regulier beheerd bouwland.

Het creëren van braakstroken op bouwland waarop grassen en kruiden zich spontaan mogen ontwikkelen, is een belangrijke maatregel die de kuikenoverleving vergroot. De stroken bieden rust, schuilgelegenheid en een beter voedselaanbod.

Instapeisen

- Op het betreffende of aangrenzend perceel zijn minimaal 3 legsels van kieviten en/of scholeksters aangetroffen of op basis van ervaringen in voorgaande jaren kunnen deze worden verwacht.
- Een kievitstrook is minimaal 6 meter en maximaal 20 meter breed, in totaal is de oppervlakte maximaal circa 2 hectare.

Pakketvoorwaarden

1. U zorgt dat de strook op uiterlijk 15 maart uit zwarte braak bestaat;
2. U neemt vervolgens een rustperiode in acht van 15 maart tot 15 juli, waardoor minimaal 90% van de oppervlakte uit zwarte of groene braak bestaat;
3. Beweiding en bemesting is in de rustperiode niet toegestaan;
4. Chemische bestrijding is in de periode van 1 januari tot 15 juli niet toegestaan.
5. De rand kan rouleren op het perceel of tussen percelen
6. Er bevindt zich geen afval in de beheereenheid zoals plastic, touw, hout, steen e.d.

Pakketten

Pakketvariant		Vergoeding / ha
A45a	Braakstrook kievit	€ 2.631,00

Wat verstaan we onder zwarte braak?

Zwarte, kale grond. Als op de kievitstrook begin maart nog begroeiing aanwezig is, werkt u deze onder zodat de strook weer kaal is. Als hier een vanggewas staat, vormt dit te veel massa voor de kievit om er doorheen te komen, daarom is onderwerken van de begroeiing verplicht.

Wat verstaan we onder groene braak?

Spontaan opgekomen grassen en kruiden op voorheen zwarte, kale grond.

Advies: zorg dat u de eerste helft van maart klaar bent met bewerkingen

De eerste legsels zijn er soms begin maart al. De kievitstrook moet uiterlijk 15 maart uit zwarte braak bestaan, maar bij voorkeur bent u daar 1 maart al mee klaar.